

Stort tryck på kandidatutbildning till teckenspråkstolk

I höstas startade landets första kandidatprogram i teckenspråk och tolkning vid Stockholms universitet.

TEXT MARIA LEIJONHJELM | FOTO EVA DALIN

– Statusmässigt är det ett lyft att det äntligen är möjligt att ta en akademisk examen i teckenspråkstolkning, säger Magnus Ryttervik, huvudansvarig för färdighetsträningen.

Stockholms universitet har en lång tradition av teckenspråksutbildning på grundnivå, sedan 1981 för döva, och sedan 1987 också för hörande. De fristående kurserna får nu sällskap med ett kandidatprogram, som sker i samarbete mellan Tolks- och översättarinstitutet vid Institutionen för svenska och flerspråkighet och Avdelningen för teckenspråk vid Institutionen för lingvistik. Det treåriga programmet är ett akademiskt alternativ till den fyraåriga utbildning i teckenspråkstolkning som ges vid sju folkhögskolor.

– Att klara samma sak på bara tre år är en enorm, men inte omöjlig, utmaning. Jag brinner för att lära ut mitt älskade – och användbara – språk till hörande, säger Magnus Ryttervik på teckenspråk medan tolken, som sitter mitt emot honom simultantolkar, dvs. tolkar samtidigt som Magnus pratar.

Praktisera utanför klassrummet

En skillnad mellan teckenspråkstolkning och annan språkstolkning är just att samtalet inte behöver stanna upp medan tolken översätter. Å andra sidan ger simultantolkning minimalt utrymme för tvekan från tolkens sida.

Redan efter några månaders studier kan de

drygt 30 studenterna på programmet föra ett trevande samtal på det nya språket, men det är långt kvar innan de kan tolka mellan teckenspråk och svenska i båda riktningarna.

– För att klara utbildningen behöver många av studenterna ta del av teckenspråkskulturen också på annat sätt än genom undervisningen, till exempel delta i verksamheterna vid Dövas hus.

Färdighetsträningen den första terminen ägnas till stor del åt träning i att å ena sidan teckna med händerna, å andra sidan uppfatta det sagda med ögonen. De ansiktsuttryck som ledsagar tecknen har bland annat samma grammatiska funktion som ordföljden i svenskan. Höjda ögonbryn till exempel signalerar att meningen är en fråga.

– Hörande behöver ljud, vi behöver kropps- och ögonkontakt, förklarar Magnus Ryttervik, som i många år varit teckenspråkslärare inom folkhögskolan.

Utvecklande för uppmärksamheten

– Många studenter berättar att deras vänner tycker att de har blivit så trevliga sedan de började sin utbildning. Jag tror att det beror på att de omedvetet är mer uppmärksamma och tittar mer än tidigare på den de talar med.

Under det tredje utbildningsåret sker en uppdelning i två linjer. Inom inriktningen teckenspråkstolkning ges framför allt fördjupad färdighetsträning i tolkning och möjlighet till praktiskt tillämpning. Inom teckenspråk ligger fokus på fördjupade kunskaper i teckenspråk.

Sista terminens examensarbete skrivs inom ramen för de valda fördjupningsstudierna.

– Många tolkar vill efter några år vidareutbilda sig. Tack vare den akademiska teckenspråkstolkutbildningen finns det nu en plattform för vidare magister- och forskarutbildning.

Stort behov av teckenspråkstolkare

I Sverige finns mer än tiotusen döva och behovet av teckenspråkstolkare är stort. Mer än 200 personer sökte till utbildningen, Linus Martinell hör till dem som kom in. Hans pappa är hörande och hans mamma är döv. Några av hans klasskamrater är liksom han coda, children of deaf adults, och ytterligare några har läst teckenspråk för nybörjare, men förkunskaper i teckenspråk är inget krav för att klara utbildningen. Trots förspränget framför de som inte haft någon tidigare kontakt med teckenspråksvärlden, tycker Linus Martinell att utbildningen är krävande – men givande.

– Förra året läste jag engelska, min plan är att i framtiden tolka mellan talad engelska och tecknad svenska. På så sätt kommer döva kunna tillgodogöra sig till exempel engelskspråkiga föreläsningar. Inget av språken är mitt modersmål. Det är det som är den stora utmaningen! ■

Mer än 200 personer sökte till teckenspråkstolkutbildningen som startade i höstas. Linus Martinell hör till en av dem som kom in. Även om han har erfarenhet av teckenspråk hemifrån tycker han att utbildningen är krävande, men också mycket givande.